

## Månadsbrev till Ekumeniska kommuniteten i Bjärka-Säby

Februari 2010

Kära syskon,

Det är dags att göra sig resklar. Fastans vår är på väg. Framför ligger den tid som kan skänka oss den andliga hälsan åter. Klok är därför den som i tid börjar förberedelsen för den långa färden över mörka vatten mot den ljusa Påsken. Vad vill jag ha i ränslan under den fyrtio dagar långa färden? Vad vill jag lägga av mig, för att inte tyngas till marken under resan och riskera att aldrig nå målet? Eller, för att lyssna till Jesu fråga: *Vad vill du att jag ska göra för dig?*

Förfastan kallas den period vi påbörjar i och med februari månads ingång. Dess namn anger dess uppgift: att förbereda hjärtat, tanken och handen för det som kommer. En tid av eftertänksamhet och tillvänjning för att jag inte ska överrumplas och stå oförberedd när vägen bär ut i öknen, metaforen för omvändelse, omvärdering, omprioritering. Den stora och heliga fastan är som ett långt och utdraget dop. En nedsänkning i den död Kristus dog för att dra upp syndens rot i våra liv, så att vi med honom får uppstå och dela den eviga saligheten.

Fastan är därför en tid att bo i sorgen över egen ljumhet, lättja och ovilja. Inte av självömkan och bedrövelse – ”Ett bedrövat helgon är ett bedrövt helgon,” sa François de Sales – utan för att den Andens gåva ska skänkas oss som fäderna kallar *Tårarnas gåva*. Sorgen efter Guds sinne fäster hjärtat vid den skönaste och mest verksamma av alla böner när den leds av hjärtat: *Kyrie eleison!* Herre, Jesus Kristus, Guds son, förbarma dig över mig, syndare! En bön som besvaras i den skönaste av alla dygder: *Ödmjukheten*.

Grundtonen under Stora fastan är ödmjukheten. Om fastan förvanskas till en tid när vi ska försöka bevisa saker för oss själva och varandra, blir den verkningslös. Ja, den kan rentav få motsatt effekt eftersom den då endast ger näring åt egenrättfärdigheten. Detta eviga kretsande kring mig själv, som ena gången gör mig

sårad när någon förorättar eller förbigår mig, nästa gång uppblåst för att någon smickrar mig. Men om fastans nådatid gör oss lika publiken, som inte försökte skyla sin synd och som dessutom visste att synden gjort honom ovärdig, olämplig och oförberedd att möta Gud – då har den utfört ett livgivande verk i oss. Den kan då bli den ljusa sorgens tid, som låter oss nå målet ”mer rättfärdiga” än den som gett sig själv godkänt för en väl genomförd fasta. Lycklig är jag om fastan leder mig till den bittra insikten: jag kommer aldrig att lyckas i mina föresatser att bli en helig människa! Den insikten kan leda in i förtvivlans iskalla famntag. Men den kan också skänka oss den rättfärdighet som vi nu vet att vi inte har minsta lilla del i, den som förunnas alla som i sin hjälplöshet kastar sig i Guds armar.

Fastan, om den tillåts utföra sitt verk i oss, får oss att sänka skulderna, andas friare och kan därmed återge oss glädjen, kristendomens viktigaste kännetecken. Så blir det också uppenbart att det inte är de yttre tingerna i sig som gör vår fasta fruktbar, det vi avstår och väljer bort. Inget av detta har något värde. Lönen är frukten, den lättnad och djupa glädje som infinner sig när vi äntligen kan ta in det oerhörda: ”nu lever inte mer jag, det är Kristus som lever i mig.” Här gäller profeten Jesajas ord, som vi läste på Isak Syriens dag den gångna veckan: ”Min lön finns hos min Gud.” (49:4)

\*

Tre veckor före Stora fastans början inträder i de orientaliska kyrkorna – bland syrier, kopter och armenier – den så kallade *Ninevefastan*. Den infaller i vår ekumeniska kalender mellan måndag den 1 februari och onsdag den 3 februari. Namnet på denna fasta anger dess bakgrund. Folket i den stora staden Nineve fastade i tre dagar som en följd av att Jonas predikan träffat deras hjärtan.

Ninevefastan är i de traditioner där den iakttas en sträng fasta. Här identifierar sig kyrkan med den omgivande kulturens likgiltighet för sanning och rätt. ”Jag har fått ögonen på ondskan där”, säger Herren till Jona när han sänder honom för att varna och förkunna den ofrånkomliga konsekvensen av Nineves ondska. Jona bok, med sina fyra kapitel, som vi läser under den kommande veckan är en profetisk berättelse med många bottnar. Det är en Kristusberättelse om död och uppståndelse. Jesus identifierar sig med Jona: ”Ty liksom Jona var i den stora fiskens buk i tre dagar och tre nätter, skall människosonen vara i jordens inre i tre dagar och tre nätter.” Det

öde Jona gick till mötes på grund av sin olydnad, delade Kristus när han blev ett med oss i vår olydnad. Jona representerar oss alla i vår ovillighet att avstå egen bekvämlighet och utge oss för andra. I Jona känner vi igen vårt eget motstånd mot Guds kallelse. Jonas bön, i bokens andra kapitel, är ett långt *Kyrie*; en bön att göra till sin egen under fastetider. Guds svar speglar hans "oändliga godhet, fördragsamhet och tålmod", som vi för ett par veckor sedan hörde i vår pågående läsning i Romarbrevet. När Herren låter Jona vända åter från de döda, förebådas den stora och heliga Påsken: Kristi nedstigande i dödsriket för att nedtrampa döden för alla tider!

Nineveberättelsen är hoppfull och full av tröst. Gud ger inte upp om människan, hur mycket hon än förhårdar sitt hjärta! Herren säger till Jona, när denne klagar över att solen bränner hans huvud: "Skulle jag inte bekymra mig om Nineve, den stora staden, där det bor över 120 000 människor som inte kan skilja på höger och vänster – och dessutom många djur." Allt skapat finns i Guds blick, ingen är undantagen, han glömmer inte sin avbild, människan, han har omsorg om djuren, ja, om allt levande. Guds dom är hoppfull. Den är intyget på att Gud inte är likgiltig, och att inte heller våra val är likgiltiga. Höger kan inte förväxlas med vänster utan att det får följder. Den moraliska kompassens sammanfall kan omintetgöra mycket, men aldrig Guds kärlek! Jonaberättelsen är ett evangelium innan evangelierna, där vi får inblick i Guds hjärta för sin skapelse.

Det är inte för sent att omvända sig, att göra bot. När insikten om hur den egna livsstilen för mot katastrofens brant, när hjärtat hos Nineves invånare heter det att "de upphörde med sin ondska". Fastan i Jonaberättelsen är en botakt. I Nineve får uttrycket att "fasta i säck och aska" – som gett upphov till uttrycket "askonsdag" – en bokstavlig gestalt. När kyrkan fastar gör hon det inte bara för sin egen skull, men ännu mer för det samhälle hon tillhör. Jesu ord om en svårartad demonisk besättelse – "den sorten kan bara drivas ut med bön och fasta" – visar hur fastan är en befrielsehandling. Jesu lärjungar står i befrielsens tjänst för den värld de tillhör. De som ännu inte ber och fastar, behöver några som gör det åt dem, några som på ställföreträdande vis ställer sig "i gapet". När vi mobiliserar för den kamp som inte är mot "kött och blod" utan mot "ondskans andekrafter i himlarymderna" (Ef 6:12), utövar vi den "liturgi" – ordet betyder "samhällstjänst" – som är kyrkans stora kallelse i världen.

\*

Den Stora Fastan inleds i år den 17 februari och varar intill den 3 april, som är den stora och heliga sabbaten när Kristus nedstiger i dödsriket. Denna fyrtiodagarsperiod har i kyrkans läsningar och gudstjänster två delar. De tre första veckorna av fastan manar oss till vaksamhet och självprovning, att ta steg för att kämpa den goda kampen. De tre söndagarnas teman – *Prövningens stund*, *Den kämpande tron* och *Kampen mot ondskan* – klargör vad det rör sig om.

Vår följsamhet med kyrkan under hennes fastevandring kan i församlingarna med fördel komma till uttryck i att vi ägnar mer tid åt bibelstudiet, bönen och den andliga fördjupningen. För många enskilda är det en period när man åker på retreat. Styrkan i den gemensamma handlingen blir nu så tydlig. Vi kan naturligtvis som enskilda fasta när som helst på året, men att under vissa tider få gå en väg tillsammans med ett helt folk ger stöd för motivationen, en stark erfarenhet av att vi handlar som "en enda kropp". Under Stora fastan vet vi att kyrkan över hela jorden avstår från något, för att mer odelat söka Guds rike och hans rättfärdighet för hela skapelsens skull. Vi är alla kallade att slå följe, och i fastetidens gudstjänster och läsningar får vi vägledning.

Halvvägs in i fastan infaller "Brödsöndagen", den så kallade Midfastosöndagen med evangelieläsningar från Johannesevangeliets sjätte kapitel och Jesu långa, utmanande tal om Livets bröd. Nu förändras fokus från vår egen kamp och riktas mot honom som fullgör vad vi inte förmår. Nu förstår vi på allvar innebörden av orden om att "människan inte ska leva av bröd allena". Själva meningen med att fasta är att äta! Vi avstår det förgängligt goda, för att äta oss av det bröd som ger evigt liv!

Fastans avslutande del kallas för passionstiden. Berättelserna om Jesu lidandes väg blir nu viktiga, och kan gärna läsas i sin helhet i passionsandakter i hem och kyrka. I den Stora veckan når inte bara Fastan utan hela frälsningshistorien sitt crescendo. På den veckan hänger världens öde. Att få vandra genom den stora veckan som är den stilla veckan och bli samtida med det drama som utspelar sig dag för dag, är att förenas med Kristus i hans död och uppstå med honom till evigt liv. Firandet av den stora och heliga Påsken kan visa sig bli den livsavgörande, frälsande händelse som skriver vår personliga historia i ljuset av Kristi segerrika historia.

\*

Till sist, något lite av information om en del händelser som ligger framför.

Nästkommande söndag, den 7 februari, installeras en av våra vänner i kommuniteten, Jonas Eveborn, som pastor och föreståndare i Missionskyrkan i Linköping. För oss som finns omkring Bjärka-Säby är det naturligtvis en stor glädje att Jonas och Kristina, och deras Isak, kommer närmare oss. Från Missionskyrkan i Linköping har vi som kommunitet fått en särskild inbjudan att delta i installationsgudstjänsten kl 11.00, och jag vill här förmedla den vidare till er alla.

Under den helg som vi i skrivande stund är på väg in i håller Johannesakademin en unik konferens på Nya Slottet, med andliga ledare från några viktiga monastiska härdar i vår tid. Fader Paulo från Mar Musa i Syrien besöker oss (läs gärna artikeln i New York Times som publicerades förra veckan: <http://www.nytimes.com/2010/01/19/world/middleeast/19syria.html?ref=middleeast>. Från Antoniosklostret i den egyptiska öknen gästas vi av abouna Maximos och från Monastero di Bose i Italien av Guido Dotti, som varit kommunitetens subprior och Enzo Bianchis närmaste medarbetare i många år. Från Mariadöttrarna i Heliga Hjärtas Kloster medverkar kommunitetens subpriorinna, Sr Katarina. Konferensen är fullbokad, och vi gläder oss över att även ta emot deltagare från olika kommuniteter och kloster i vårt eget land. För er som inte har möjlighet att komma, hoppas vi att kunna dela med oss lite av vad som sägs genom att några föredrag från konferensen kommer att bli tillgängliga som ljudfiler på Pilgrims och Johannesakademins nya hemsida.

I samband med det vill jag redan nu meddela att vi från den Ekumeniska kommuniteten ordnar en resa till Bose veckan efter midsommar, för att delta i den bibelkurs som då hålls där. Traditionen att under sommaren inbjuda till veckolånga bibelkurser, där man framför allt går igenom evangelierna i lectio divina traditionen, har pågått i många år i Bose. I sommar erbjuder de för första gången en sådan kurs på engelska. Vi har bokat 20 platser den veckan (27 juni-3 juli), och kaplan på resan blir Stig Petrone från kommunitetsrådet. Resan är öppen för både medlemmar och vänner till Ekumeniska kommuniteten i Bjärka-Säby. För anmälan och mer information: [ekumeniskakommuniteten@nyaslottet.se](mailto:ekumeniskakommuniteten@nyaslottet.se).

Låt mig också nämna, för den som inte fått plats på någon retreat under våren, att vi har ett par platser kvar på den "novisretreat" som hålls på Nya Slottet 11-14 mars. Det är en temaretreat för den som är intresserad av att på sikt bli en del av komuniteten, men kan också utgöra ett bra tillfälle att få "smaka" på retreaten i komunitetens gemenskap. Anmälan kan göras till mailadressen ovan.

Så vill jag till sist hälsa er från den heliga staden, Jerusalem, där jag hade förmånen att vistas under en period i januari. Tillsammans med en grupp pastorer och teologer från Pingst i Sverige, bodde jag invid västra porten, fem minuters gångväg från Uppståndelsekyrkan. Att innan gryningen varje dag få vandra ner till denna märkliga plats, den heligaste av kyrkor i kristenheten, för att delta i liturgin med kopterna i deras lilla kapell "bakom" graven var en förunderlig erfarenhet. Gud är här, Gud är överallt, säger ökenfäderna. Det fysiska mötet med heliga platser, kan ibland vara just det som förstärker den erfarenheten.

Er tillgivne,

Peter Halldorf